

EUROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

Europska investicijska banka (EIB) dugoročnim financiranjem projekata, jamstvima i savjetima unapređuje ciljeve Europske unije. Ona podupire projekte unutar i izvan EU-a. Njezini su dioničari države članice EU-a. EIB je većinski dioničar Europskog investicijskog fonda (EIF) te zajedno s njim čini Grupu EIB-a. U sklopu Plana ulaganja za Europu koji je predložila Komisija, Grupa EIB-a dio je šire strategije čiji je cilj premošćivanje velikog investicijskog jaza na način da se smanje neki od rizika koje snose ulagači, a koji su povezani s projektima.

PRAVNA OSNOVA

- Članci 308. i 309. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Daljnje odredbe koje se odnose na EIB sadržane su u člancima 15., 126., 175., 209., 271., 287., 289. i 343. UFEU-a;
- Protokol (br. 5) o Statutu Europske investicijske banke i Protokol (br. 28) o ekonomskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji, priloženi Ugovoru o Europskoj uniji (UEU) i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

CILJEVI

Prema članku 309. UFEU-a zadaća Europske investicijske banke jest da u interesu Unije doprinosi uravnoteženom i kontinuiranom razvoju unutarnjeg tržišta. EIB u svim sektorima gospodarstva olakšava financiranje projekata koji su:

- usmjereni na razvoj slabije razvijenih regija;
- usmjereni na modernizaciju ili preustroj poduzeća, ili razvoj novih djelatnosti koje nije moguće u cijelosti financirati sredstvima kojima raspolažu pojedinačne države članice;
- od zajedničkog interesa za više država članica.

Također pridonosi promicanju ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije u Uniji (članak 175. UFEU-a i Protokol br. 28). Osim toga, podupire provedbu mjera izvan EU-a kojima se podupire politika razvojne suradnje Unije (članak 209. UFEU-a). Nadalje, podupire provedbu ciljeva strategije Europa 2020.

Aktivnosti EIB-a usmjerene su na četiri prioriteta područja: inovacije i vještine, pristup financiranju za manje poslovne subjekte, klima i okoliš, te strateška infrastruktura.

SREDSTVA I INSTRUMENTI

A. Sredstva

EIB u ostvarivanju svojih ciljeva uglavnom poseže za vlastitim sredstvima i međunarodnim tržištima kapitala (članak 309. UFEU-a).

1. Vlastita sredstva

Vlastita sredstva dolaze od članica EIB-a, tj. država članica (članak 308. UFEU-a). Doprinos kapitalu koji daje svaka pojedinačna država članica utvrđen je u članku 4. Statuta EIB-a te je izračunan u skladu s gospodarskom snagom države članice. U lipnju 2012. Europsko vijeće donijelo je preporuku za povećanje upisanog i uplaćenog kapitala za 10 milijardi EUR kako bi se ojačala uloga EIB-a u financiranju gospodarstva i podupiranju rasta u Uniji. Vijeće guvernera EIB-a donijelo je jednoglasnu odluku (članak 4. stavak 3. Statuta) o tom povećanju kapitala, koja je stupila na snagu 31. prosinca 2012. Upisani se kapital povećao na ukupno 242,4 milijarde EUR, dok se upisani i uplaćeni kapital povećao za 10 milijardi EUR te sada iznosi 21,6 milijardi EUR.

2. Tržišta kapitala

EIB prikuplja većinu svojih kreditnih sredstava na međunarodnim tržištima kapitala, uglavnom izdavanjem obveznica. Jedan je od najvećih nadnacionalnih zajmodavaca na svijetu. Izvrstan kreditni rejting važan je kako bi se postiglo isplativo financiranje. Glavne agencije za procjenu kreditnog rejtinga trenutačno EIB-u daju najveći rejting, što odražava kvalitetu njegova kreditnog portfelja. EIB obično financira jednu trećinu svakog projekta, međutim financijska potpora može iznositi do 50 %.

B. Instrumenti

EIB upotrebljava širok spektar različitih instrumenata, uglavnom kredite i jamstva. Međutim, razvijen je i veći broj drugih, inovativnijih instrumenata s većim profilom rizika. Izradit će se i drugi instrumenti, također u suradnji s ostalim institucijama EU-a. Financiranje koje pruža EIB može se kombinirati s financiranjem iz drugih izvora sredstava EU-a (između ostalog iz proračuna EU-a) te se taj postupak naziva kombinirano financiranje. Osim financiranja projekata, EIB ima i savjetodavnu ulogu.

Kreditiranje se uglavnom ostvaruje u obliku izravnih kredita ili kredita koji se realiziraju preko posrednika. Izravni krediti za financiranje projekata moraju zadovoljavati određene uvjete, npr.: ukupni troškovi ulaganja moraju biti viši od 25 milijuna EUR, a kredit može pokrivati najviše 50 % troškova projekta. Krediti koji se realiziraju preko posrednika sastoje se od kredita lokalnim bankama ili drugim posrednicima koji potom podupiru krajnje primatelje. Kreditiranje se u najvećoj mjeri ostvaruje u EU-u.

Inicijativa projektnih obveznica Europa 2020. osmišljena je kako bi se ostvarilo dodatno financiranje većih infrastrukturnih projekata u EU-u, posebice u ključnim sektorima energetike, prometa te informacijske tehnologije. Probna faza istraživanja izvedivosti koncepta započela je u ljetu 2012. Trajala je do kraja 2014., što je bio rok za odobravanje projekata, a financijsko zaključenje trebalo se ostvariti do kraja 2016. Zahvaljujući svojem iskustvu i znanju, EIB je imao ključnu ulogu u ovoj inicijativi. EIB je provodio tu probnu fazu pružajući „kreditna poboljšanja” u obliku instrumenata

podređenog duga. Kao rezultat toga, mehanizmi kreditnog poboljšanja za projektne obveznice sada su integrirani u Instrument za povezivanje Europe za razdoblje od 2014. do 2020. te su postali dio EIB-ove standardne ponude proizvoda.

Osim što omogućuje dugoročno financiranje, EIB pruža i savjete o infrastrukturnim projektima. Primjerice, njegov instrument Zajednička pomoć za potporu projektima u europskim regijama (JASPERS) pruža novim i budućim državama članicama tehničke, ekonomske i financijske savjete za cijeli projektni ciklus kako bi se optimizirala upotreba novčanih sredstava iz fondova EU-a (Europskog fonda za regionalni razvoj, Kohezijskog fonda, Instrumenta za povezivanje Europe i Instrumenta pretpriступne pomoći).

UPRAVLJANJE I STRUKTURA

A. Upravljanje

EIB ima pravnu osobnost u skladu s člankom 308. UFEU-a. Vode ga i njime upravljaju Vijeće guvernera, Upravno vijeće i Upravljački odbor (članak 6. Statuta). Revizorski odbor vrši reviziju aktivnosti Banke (članak 12. Statuta).

1. Vijeće guvernera

a. Sastav

Vijeće guvernera sastoji se od ministara koje određuju države članice (članak 7. stavak 1. Statuta).

b. Uloga

Vijeće guvernera donosi opće direktive o kreditnoj politici Banke i osigurava njihovu provedbu (članak 7. stavak 2. Statuta). U skladu s člankom 7. stavkom 3. Statuta, Vijeća guvernera dužno je:

- odlučivati o povećanju upisanog kapitala;
- utvrditi načela koja se primjenjuju na poslove financiranja koji se obavljaju u okviru zadaće Banke;
- izvršavati ovlasti koje su mu dodijeljene za imenovanje i razrješenje dužnosti članova Upravnog vijeća i Upravljačkog odbora;
- donositi odluke o odobravanju sredstava za ulaganja koja se u cijelosti ili djelomično trebaju provoditi izvan EU-a;
- odobriti godišnje izvješće Upravnog vijeća, godišnju bilancu stanja, račun dobiti i gubitka te poslovnik Banke.

Ono imenuje šest članova Revizorskog odbora (članak 12. stavak 1. Statuta), kao i članove Upravnog vijeća (članak 9. stavak 2. Statuta) te Upravljačkog odbora (članak 11. stavak 1. Statuta).

2. Upravno vijeće

a. Sastav

Upravno vijeće sastoji se od 28 direktora i 18 zamjenika direktora. Direktore imenuje Vijeće guvernera na razdoblje od pet godina. Svaka država članica predlaže jednog direktora, a jednog predlaže Komisija (članak 9. stavak 2. Statuta).

b. Uloga (članak 9. Statuta):

Upravno vijeće donosi odluke o:

- odobravanju sredstava, posebice u obliku kredita i jamstava;
- podizanju zajmova;
- utvrđivanju kamatne stope na odobrene zajmove, provizija te ostalih naknada.

Upravno vijeće osigurava da se Bankom upravlja u skladu s odredbama Ugovora i Statuta te općih direktiva koje donosi Vijeće guvernera.

3. Upravljački odbor

a. Sastav

Upravljački odbor čine predsjednik i osam potpredsjednika koje imenuje Vijeće guvernera na prijedlog Upravnog vijeća na razdoblje od šest godina. Oni mogu biti ponovno imenovani (članak 11. stavak 1. Statuta).

b. Uloga

Upravljački odbor odgovoran je za tekuće poslovanje Banke, pod vodstvom predsjednika i pod nadzorom Upravnog vijeća. On priprema odluke Upravnog vijeća i osigurava provedbu tih odluka (članak 11. stavak 3. Statuta).

4. Revizorski odbor (članak 12. Statuta)

a. Sastav

Revizorski odbor sastoji se od šest članova koje imenuje Vijeće guvernera (članak 12., stavak 1. Statuta).

b. Uloga

Revizorski odbor svake godine provjerava ispravnost poslovanja i knjigovodstva Banke. U tu svrhu, provjerava je li poslovanje Banke u skladu s formalnostima i procedurama utvrđenima Statutom i Poslovníkom (članak 12., stavak 2. Statuta). Potvrđuje da financijski izvještaji i svi ostali financijski podaci sadržani u godišnjem izvješću koje sastavlja Upravno vijeće daju istinit i pošten pregled financijskog stanja Banke (članak 12., stavak 3. Statuta).

B. Struktura

Grupa EIB-a uspostavljena je 2000. i sastoji se od EIB-a i Europskog investicijskog fonda (EIF). Europski investicijski fond (EIF) osnovan je 1994. te je uspostavljen kao javno-privatno partnerstvo (JPP) s tri glavne dioničarske skupine: većinski dioničar je EIB sa 62,2 %, potom slijedi Komisija (30 %) te nekoliko javnih i privatnih financijskih institucija (7,8 %). EIF nudi nekoliko vrsta instrumenata rizičnog kapitala, npr. poduzetnički kapital. Financiranje sredstvima EIF-a usmjereno je na mala i srednja

poduzeća te se pritom koristi širok spektar inovativnih instrumenata za poboljšanje pristupa financiranju za mala i srednja poduzeća.

PLAN ULAGANJA ZA EUROPU

EU se bori s niskim razinama ulaganja još od početka svjetske financijske i gospodarske krize. Komunikacijom Komisije pod nazivom „Plan ulaganja za Europu” ([COM\(2014\)0903](#)) pružaju se smjernice za oživljavanje ulaganja u EU-u, otvaranje radnih mjesta i poticanje dugoročnog rasta i konkurentnosti. Zakonodavni okvir nove inicijative predstavljen je u Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom fondu za strateška ulaganja (EFSU) (COM(2015)0010). Ta je Uredba donesena 25. lipnja 2015. Zadaća je EFSU-a da mobilizacijom javnih sredstava potiče privatna ulaganja i stvori okruženje koje je pogodno za ulaganja. Početnim jamstvom EU-a Europskoj investicijskoj banci (EIB) u iznosu od 16 milijardi EUR, zajedno sa sredstvima EIB-a u iznosu od 5 milijardi EUR, mobilizirat će se privatna sredstva, što će rezultirati dodatnim sredstvima za ulaganja u iznosu od 315 milijardi EUR. Ovim se planom ne namjerava zamijeniti postojeće programe EU-a i EIB-a, nego ih nadopuniti.

Uredbom o EFSU-u također je uspostavljen Europski savjetodavni centar za ulaganja (ESCU), čija je svrha pružanje savjetodavne i tehničke pomoći pri identificiranju, pripremi i razvoju investicijskih projekata. ESCU predstavlja partnerstvo EIB-a i Komisije, kojem obje institucije financijski doprinose. Uspostavljen je u okviru EIB-a, koji je odgovoran za njegovo upravljanje.

Uredba EFSU 2.0 donesena je u prosincu 2017. te je stupila na snagu 1. siječnja 2018. Tom se Uredbom produljilo trajanje EFSU-a (do kraja 2020.) te su uvedena daljnja unaprjeđenja tog fonda i ESCU-a. Jedan od ključnih elemenata jest povećanje jamstva EU-a na 26 milijardi EUR i obveze EIB-a na 7,5 milijardi EUR u cilju mobilizacije 500 milijardi EUR dodatnih sredstava namijenjenih ulaganjima.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Parlamentarni odbor svake godine analizira aktivnosti EIB-a te predstavlja izvješće na plenarnoj sjednici na koju je pozvan i predsjednik EIB-a. Parlament je 27. travnja 2017. donio Rezoluciju o Godišnjem izvješću EIB-a za 2015. U rezoluciji se poziva na detaljnije izvješćivanje o gospodarskom, socijalnom i ekološkom utjecaju te dodanoj vrijednosti njegovih operacija. EIB-u je upućen odlučan poziv da ponovno uspostavi gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju kao glavni cilj javne politike. Parlament je pozdravio napore Europskog investicijskog fonda uložene u podupiranje funkcioniranja Inicijative za MSP-ove te prijedlog Komisije o produljenju navedene inicijative do 2020. Parlament je također pozvao EIB da poveća svoj profil rizičnosti u pogledu intervencija, posebice pri pružanju potpore MSP-ovima ili operacijama u gospodarski manje razvijenim regijama, te da istovremeno zadrži svoju ocjenu kreditne sposobnosti „AAA”. Od EIB-a je isto tako zatraženo da ispravi postojeće zemljopisne neuravnoteženosti i sektorsku koncentraciju u portfelju EFSU-a.

U skladu s uredbom na snazi, Parlament odobrava glavnog direktora i zamjenika glavnog direktora EFSU-a. Godišnja odobrena sredstva iz proračuna EU-a povezana s jamstvenim fondom odobravaju Europski parlament i Vijeće u okviru godišnjeg

proračunskog postupka. EIB i Komisija imaju nekoliko obveza izvješćivanja prema Parlamentu, kao što su godišnja izvješća, *ad hoc* saslušanja i zahtjevi za pružanje informacija.

Parlament je kao suzakonodavac bio uključen u pregovore u vezi s prijedlogom o EFSU-u 2.0.

Dario Paternoster / Dražen Rakić
05/2019

